

Príloha č. 2

Projekty riešené na pracovisku

Medzinárodné projekty

Programy: Medziakademická dohoda (MAD)

1.) Geografický výskum regionálnych štruktúr a ich časových a priestorových zmien

Zodpovedný riešiteľ: Vladimír Ira
Trvanie projektu: 1.1.2006 / 31.12.2008
Evidenčné číslo projektu:
Organizácia je koordinátorom projektu: áno
Koordinátor: Geografický ústav SAV
Počet spoluriešiteľských inštitúcií: 1 - Česko: 1
Finančné zabezpečenie:

Dosiahnuté výsledky:

V rámci projektu bol zorganizovaný XIII.česko-slovenský geografický akademický seminár v dňoch 22.09.-24.09.2008. Stretnutie geografov a geografiek z Geografického ústavu SAV a Ústavu geoniky AV ČR (na ktoré prijali pozvanie aj ďalší zástupcovia geografických pracovísk z viacerých univerzít z oboch republík), sa tento rok uskutočnilo v Kongresovom centre Academia v Starej Lesnej (spolu 27 účastníkov). Téma stretnutia Regionálne štruktúry ČR a SR – časové a priestorové zmeny odkazuje na snahy geografickej obce zachytiť a vysvetliť špecifiká regionálnej transformácie v našom priestore a je príležitosťou a fórom vzájomnej výmeny poznatkov v danej oblasti.

Návšteva Ústavu geoniky AV ČR: Ira, Székely.

Návštevy 9 pracovníkov Ústavu Geoniky v SR.

V rámci projektu vznikli dve publikácie:

KALLABOVÁ, Eva - SMOLOVÁ, Irena - IRA, Vladimír a kol. Změny regionálních struktur České republiky a Slovenské republiky. - Brno ; Olomouc : Ústav geoniky AV ČR : Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 127 s. ISBN 978-80-86407-33-3.

IRA Vladimír, editor. Ľudia, geografické prostredie a kvalita života : Geographia Slovaca 25. Bratislava : Geografický ústav SAV, 2008. 188 s. ISBN 978-80-970076-1-4.

2.) Humánnogeografické a fyzickogeografické štúdium regionálnych problémov v Maďarsku a na Slovensku (*Human geographical and physical geographical study of the regional problems in Hungary and Slovakia*)

Zodpovedný riešiteľ: Daniel Kollár
Trvanie projektu: 1.1.2007 / 31.12.2009
Evidenčné číslo projektu:
Organizácia je koordinátorom projektu: áno
Koordinátor: Geografický ústav SAV
Počet spoluriešiteľských inštitúcií: 1 - Maďarsko: 1
Finančné zabezpečenie:

Dosiahnuté výsledky:

V rámci spolupráce sa uskutočnili návštevy dvoch pracovníkov na partnerskom pracovisku v Budapešti.

3.) Identifikácia a mapovanie rozšírených tried CORINE Land Cover s využitím multitemporálnych a multisensorových satelitných snímok (príkladové štúdie zo Slovenska a Bulharska) (*Investigation of multitemporal and multisensor satellite imagery for enhanced CORINE land cover classes recognition and mapping - case studies in Slovakia and Bulgaria*)

Zodpovedný riešiteľ: Monika Kopecká
Trvanie projektu: 1.1.2008 / 31.12.2010
Evidenčné číslo projektu:
Organizácia je koordinátorom projektu: áno
Koordinátor: Geografický ústav SAV
Počet spoluriešiteľských inštitúcií: 1 - Bulharsko: 1
Finančné zabezpečenie:

Dosiahnuté výsledky:

V prvom roku riešenia projektu prebiehala na všetkých troch zainteresovaných pracoviskách tvorba dátovej vrstvy CORINE Land Cover 2006 (CLC 2006) s využitím satelitných snímok SPOT a IRS. Dátová vrstva CLC 2006 predstavuje základné vstupné údaje pre analýzu a následnú interpretáciu zmien krajiny pokrývky v časovom horizonte 2000 - 2006.

V rámci medziakademickej výmeny sa uskutočnili dve pracovné návštevy zamerané na metodické konzultácie, prezentáciu výsledkov a výmenu skúseností so spracovaním a budúcim využitím novej dátovej vrstvy:

Mgr. Robert Pazúr - 17. - 21. 4. 2008 - návšteva Geografického ústavu Bulharskej akadémie vied

Dr. Todor Lubenov - 27. 10. - 2. 11. 2008 - návšteva Geografického ústavu SAV

Publikácie:

PAZÚR, R., OŤAHEL, J.: Landscape potential and its real agriculture land use according to the CORINE Land Cover data in 1990 and 2000 . Zborník z medzinárodnej konferencie „Global changes, vulnerability, mitigation and adaptation“, St. Kliment Ohridski University of Sofia, Sofia, Bulharsko, 17. - 19. 4. 2008 (v tlači)

4.) Lokálny a regionálny rozvoj v strednej Európe - problémy socio-ekonomickej aktivácie (*Local and regional development in Central Europe - problems of socio-economic activation*)

Zodpovedný riešiteľ: Vladimír Székely
Trvanie projektu: 1.1.2007 / 31.12.2009
Evidenčné číslo projektu:
Organizácia je koordinátorom projektu: áno
Koordinátor: Geografický ústav SAV
Počet spoluriešiteľských inštitúcií: 1 - Poľsko: 1
Finančné zabezpečenie:

Dosiahnuté výsledky:

V rámci projektu bol zorganizovaný 5. Slovensko-poľský geografický seminár s totožným názvom ako samotný projekt "Lokálny a regionálny rozvoj v Strednej Európe - problémy socio-ekonomickej aktivácie". Na seminári odznelo 7 referátov od poľských autorov (IGiPZ PAN) a 6

referátov od slovenských autorov (GÚ SAV). Seminár sa niesol v znamení komparácie teoreticko-metodologických prístupov k skúmaniu problematiky lokálneho a regionálneho rozvoja. Významná pozornosť sa venovala otázkam budúcej vízie lokálneho a regionálneho rozvoja v oboch štátoch. Súčasťou seminára bola taktiež dvojdnová exkurzia do Banskej Štiavnice a jej okolia s cieľom oboznámiť sa s výraznými priestorovými zmenami vyvolanými úpadkom baníctva (po vyťažení polymetalických rúd) a presunom ekonomických aktivít z pohorí do Žiarskej kotliny.

Programy: Medzivládna dohoda

5.) Integrovaný prístup k záchrane kultúrneho dedičstva a udržateľnému regionálnemu rozvoju (*Integrated Approach of the Recovery of the Cultural Heritage and Sustainable Regional Development*)

Zodpovedný riešiteľ: Mikuláš Huba
Trvanie projektu: 1.12.2007 / 7.7.2008
Evidenčné číslo projektu: EHP-VTS-0507-070168
Organizácia je koordinátorom projektu: áno
Koordinátor: Geografický ústav SAV
Počet spoluriešiteľských inštitúcií: 1 - Nórsko: 1
Finančné zabezpečenie: Úrad vlády (NFM) – 200 240 Sk

Dosiahnuté výsledky:

Aktivity boli zamerané na všestrannú prípravu navrhovaného rovnomenného projektu. Išlo najmä na podrobné rozpracovanie odborného zámeru a argumentačné zdôvodnenie celospoločenskej potrebnosti projektu, návrh rozpočtu, cieľov, nástrojov a harmonogramu riešenia, zaangažovanie vhodných domácich a zahraničných spoluriešiteľov (vrátane špecifikácie rozsahu a podoby spolupráce), ako aj o propagáciu projektu formou tlačovej besedy a tlačovej správy. Vypracoval sa tiež návrh modelových území na realizáciu projektu spolu s dôvodovou správou. Vytvoril sa zoznam a čiastočne sa i zabezpečili dokumenty, potrebné na úspešnú realizáciu projektu. V spolupráci so zmluvným partnerom sa zabezpečila Štúdia uskutočniteľnosti projektu. Finálnym produktom bola kompletná žiadosť o individuálny projekt s početnými prílohami v rozsahu niekoľko sto strán.

6.) Priestorová analýza a hodnotenie krajinskej štruktúry a zmien vo vybraných regiónoch Slovenska a Bulharska na základe údajov diaľkového prieskumu Zeme v období 1990-2006 (*Spatial analysis and assessment of landscape structure and changes in selected region of Slovakia and Bulgaria based on remote sensing data for the period 1990-2006*)

Zodpovedný riešiteľ: Monika Kopecká
Trvanie projektu: 1.2.2007 / 31.12.2008
Evidenčné číslo projektu:
Organizácia je koordinátorom projektu: áno
Koordinátor: Geografický ústav SAV
Počet spoluriešiteľských inštitúcií: 1 - Bulharsko: 1
Finančné zabezpečenie: Agentúra na podporu výskumu a vývoja – 130 000 Sk

Dosiahnuté výsledky:

S využitím rovnakých vstupných dát – databáz CORINE Land Cover 1990 (CLC 90) a CORINE

Land Cover 2000 (CLC2000) a jednotného metodologického postupu za účelom získania porovnateľných výsledkov boli identifikované, analyzované a zhodnotené zmeny krajiny v regiónoch Trnava, Tatry, Plovdiv a Burgas. Získané výsledky potvrdzujú podobný trend zmien krajiny pokrývky v oboch post-socialistických krajinách. Kompletne výsledky zo všetkých štyroch modelových území boli spracované do tabuľkovej a grafickej formy. Na základe jednotlivých typov zmien krajiny, viacerých indikátorov krajiny štruktúry a s využitím dostupných štatistických dát a iných zdrojov boli objasnené regionálne špecifiká vývoja krajiny vo vzťahu k rozdielnej polohe, prírodným podmienkam a odlišnému socio-ekonomickému vývoju v každej krajine, a to analýzou hybných síl najvýznamnejších zmien krajiny. Zvláštna pozornosť sa venovala zmenám vo fragmentácii tried lesa (triedy 311, 312 a 313) a spracoval sa návrh metodického postupu hodnotenia fragmentácie lesov s využitím dátových vrstiev CORINE Land Cover. Z aplikačného hľadiska výstupy predstavujú podklady pre predikciu trendov rozvoja rozsiahlych modelových území pre rozhodovacie a plánovacie orgány.

Publikácie:

KOPECKÁ, Monika - NOVÁČEK, Jozef. Hodnotenie fragmentácie krajiny pokrývky na báze dátových vrstiev CORINE Land Cover. In Geografický časopis : časopis Geografického ústavu Slovenskej akadémie vied. ISSN 0016-7193, 2008, roč. 60, č. 1, s. 31-43

KOPECKÁ, Monika - FERANEC, Ján - OŤAHEL, Ján - BETÁK, Juraj - VATSEVA, Rumiana - STOIMENOV, Anton. Driving forces of the most important landscape changes in selected regions of Slovakia and Bulgaria in the period between 1990 and 2000. In Man in the Landscape across frontiers: Landscape and land use change in Central European border regions : CD Proceedings of the IGU/LUCC Central Europe Conference. - Prague : Charles University, Faculty of Science, 2008. ISBN 978-80-86561-80-6, s. 100-111.

OŤAHEL, Ján - FERANEC, Ján - KOPECKÁ, Monika - BETÁK, Juraj - HUSÁR, Karol. Landscape development (long-term changes) assessment: case study of the Tatra region. In Man in the Landscape across frontiers: Landscape and land use change in Central European border regions : CD Proceedings of the IGU/LUCC Central Europe Conference. - Prague : Charles University, Faculty of Science, 2008. ISBN 978-80-86561-80-6, s. 134-145

KOPECKÁ, Monika - NOVÁČEK, Jozef. Mapy zmien fragmentácie lesov. In Aktivity v kartografii 2008 : zborník referátov zo seminára konaného 2. 10. 2008. - Bratislava : Kartografická spoločnosť SR : Geografický ústav SAV, 2008. ISBN 978-80-89060-13-9, s. 78-85.

FERANEC, J. - KOPECKA, M. - VATSEVA, R. - STOIMENOV, A. - OŤAHEL, J. - BETAK, J. - HUSAR, K. Landscape change analysis and assessment (case studies in Slovakia and Bulgaria). Central European Journal of Geoscience (v tlači)

KOPECKÁ, M. - NOVÁČEK, J. - OŤAHEL, J.: Forest fragmentation assessment based on CORINE land Cover data layers. Zborník z medzinárodnej konferencie "Global changes, vulnerability, mitigation and adaptation", St. Kliment Ohridski University of Sofia, Sofia, Bulharsko, 17. – 19. 4. 2008 (v tlači)

Programy: INTERREG

7.) Zlepšenie siete chránených území v oblasti Tatier (*Improvement of the protected area network; example: the Tatra region*)

| | |
|---|--|
| Zodpovedný riešiteľ: | Ján Hanušin |
| Trvanie projektu: | 1.4.2006 / 31.3.2008 |
| Evidenčné číslo projektu: | 5D194 |
| Organizácia je koordinátorom projektu: | nie |
| Koordinátor: | Amt der Kärntner Landesregierung Abt. 20 Landesplanung; Klagenfurt, Austria |
| Počet spoluriešiteľských | 8 - Rakúsko: 1, Česko: 1, Chorvátsko: 1, Taliansko: 2, Poľsko: 1, |

inštitúcií: Slovinsko: 1, Ukrajina: 1

Finančné zabezpečenie:

Dosiahnuté výsledky:

Projekt bol zameraný na manažment chránených území. Pripravil teoretické východiská a návrhy praktických aplikácií "funkčnej siete" chránených území, ktorá by mala zlepšiť efektivitu manažmentu chránených území, ich funkciu v krajine, ekonomickú efektivitu regiónov, komunikáciu a spoločné rozhodovanie vytvorením synergie medzi jednotlivými chránenými územiami. Geografický ústav participoval na spoločnej časti projektu vypracovaním metodiky a uskutočnením riadených rozhovorov medzi odborníkmi zo 7 krajín zúčastnených na projekte a vypracovaním samostatného podprojektu Zlepšenie siete chránených území v oblasti Tatier. Dosiahnuté výsledky ponúkajú návod na komplexné riešenie problematiky sieťovania chránených území v oblasti Tatier, krajinársky najhodnotnejšom území SR. Zohľadnenie krajinárskych prírodovedných, socioekonomických a inštitucionálnych aspektov pri vytváraní sietí CHÚ prispeje k ich efektívnejšiemu fungovaniu v zmysle zásad trvale udržateľného rozvoja.

Oficiálne výstupy projektu:

PANet: Result box. Handbook and Pilot Actions for Protected Area Networks (2008). Amt der Kärntner Landesregierung Abt. 20 Landesplanung, Klagenfurt, Nacionalni park Risnjak, Crni Lug, Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych, Krakow, Kozjansko regional park, Kozje, Parco Regionale dei Colli Euganei, Este, Università di Trieste, Trieste, Geografický ústav SAV, Bratislava. E.C.O. Klagenfurt. 420 s.

HANUŠIN, J. - BETÁK, J. - CEBECAUEROVÁ, M. - GREŠKOVÁ, A. - HUBA, M. - IRA, V. - LACIKA, J. - LEHOTSKÝ, M. - PODOLÁK, P. (2007): Community Initiative INTERREG III B CADSES PANet 2010 Protected Area Networks. WP 3. Planning, implementation and evaluation of spatial PA networks. akcia 3.2: Zlepšenie siete chránených území v oblasti Tatier. Geografický ústav SAV, Bratislava. 68 s., 15 strán príloh.

Ďalšie publikácie:

HANUŠIN, Ján - BETÁK, Juraj - CEBECAUEROVÁ, Martina - GREŠKOVÁ, Anna - HUBA, Mikuláš - IRA, Vladimír - LACIKA, Ján - LEHOTSKÝ, Milan - PODOLÁK, Peter. Protected Areas in the Context of Selected Aspects of Sustainable Development in the Tatra Region. In Geografický časopis : časopis Geografického ústavu Slovenskej akadémie vied. ISSN 0016-7193, 2008, roč. 60, č. 2, s. 129-148.

HANUŠIN, Ján - BETÁK, Juraj - CEBECAUEROVÁ, Martina - GREŠKOVÁ, Anna - HUBA, Mikuláš - IRA, Vladimír - LACIKA, Ján - LEHOTSKÝ, Milan - PODOLÁK, Peter. Krajinná spojitost' ako predpoklad zlepšenia siete chránených území v regióne Tatier. In KALLABOVÁ, Eva - SMOLOVÁ, Irena - IRA, Vladimír. Změny regionálních struktur České republiky a Slovenské republiky. - Brno ; Olomouc : Ústav geoniky AV ČR : Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-86407-33-3, s. 43-48.

Programy: 7RP

8.) Fotovoltická solárna energia (zdroj, výkon a hodnota) (Photovoltaic Solar Electricity (Resource, Performance and Value))

Zodpovedný riešiteľ: Tomáš Cebecauer
Trvanie projektu: 1.1.2006 / 21.11.2008
Evidenčné číslo projektu:
Organizácia je koordinátorom projektu: nie
Koordinátor: Renewable Energy Unit, Institute for Energy, Joint Research Center, Ispra

Počet spoluriešiteľských inštitúcií: 0
Finančné zabezpečenie:

Dosiahnuté výsledky:

Projekt bol zameraný na vedeckú a technologickú podporu implementácie fotovoltiky pre dosiahnutie cieľov, ku ktorým sa zaviazali členské štáty Európskej únie. V rámci projektu boli vytvorené databázy a nástroje pre mapovanie a hodnotenie časovo-priestorovej variability zdrojov pre fotovoltiku a ich disemináciu širšej verejnosti. Osobitná pozornosť sa venovala implementácii modelu na odvodenie množstva slnečného žiarenia použitím údajov meteorologických satelitov, verifikáciu a kalibráciu modelu s použitím pozemných meraní. Významnou zložkou pracovnej náplne bolo použitie digitálnych metód kartografie na tvorbu máp jednotlivých krajín Európskej únie (<http://re.jrc.ec.europa.eu/pvgis/cmaps/eur.htm>). Výsledky boli prezentované na odborných podujatiach a publikované vo vedeckých periodikách. Výsledky projektu sú pre širšiu verejnosť dostupne prostredníctvom mapových výstupov a interaktívneho mapového nástroja PVGIS (<http://re.jrc.ec.europa.eu/pvgis/>).

Publikácie a prezentácie:

ŠŪRI M. - HULD T. - CEBECAUER T. - DUNLOP E.D. 2008. Geographic Aspects of Photovoltaics in Europe: Contribution of the PVGIS Web Site. IEEE Journal of Selected Topics in Applied Earth Observations and Remote Sensing, 1, 1, 34-41.

CEBECAUER T. - ŠŪRI M. 2008. Exporting geospatial data to web Tiled Map Services using GRASS GIS, OSGeo Journal, vol. 5.

ŠŪRI M. - REMUND J. - CEBECAUER T. - DUMORTIER D. - WALD L. - HULD T. - BLANC T. 2008, First steps in the cross-comparison of solar resource spatial products in Europe. Proceeding of the EUROSUN 2008, 1st International Conference on Solar Heating, Cooling and Buildings, 7-10 October 2008, Lisbon, Portugal.

HOYER-KLICK - H.G. BEYER - D. DUMORTIER - M. SCHROEDTER-HOMSCHEIDT - L. WALD - M. MARTINOLI - C. SCHILINGS - B. GSCHWIND - L. MENARD - E. GABOARDI - L. RAMIREZ-SANTIGOSA - J. POLO - T. CEBECAUER - T. HULD - M. SURI - M. DE BLAS - E. LORENZ - R. PFATISCHER - J. REMUND - P. INEICHEN - A. TSVETKOV - J. HOFIERKA 2008. Management and Exploitation of Solar Resource Knowledge. Proceeding of the EUROSUN 2008, 1st International Conference on Solar Heating, Cooling and Buildings, 7-10 October 2008, Lisbon, Portugal.

HULD T. - ŠŪRI M. - CEBECAUER T. - DUNLOP, E.D. 2008. Optimal mounting strategy for single-axis tracking non-concentrating PV in Europe. Proceedings of the 23rd European Photovoltaic Solar Energy Conference and Exhibition, 1-4 September 2008, Valencia, Spain.

Projekty národných agentúr

Programy: VEGA

1.) Potenciál využívania obnoviteľných zdrojov energie na území Slovenska (*A potential for the use of renewable energies in the territory of Slovakia*)

| | |
|---|--|
| Zodpovedný riešiteľ: | Tomáš Cebecauer |
| Trvanie projektu: | 1.1.2006 / 31.12.2008 |
| Evidenčné číslo projektu: | 1/3049/27 |
| Organizácia je koordinátorom projektu: | nie |
| Koordinátor: | Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity Prešov |
| Počet spoluriešiteľských inštitúcií: | 1 - Slovensko: 1 |
| Finančné zabezpečenie: | VEGA – 25 000 Sk |

Dosiahnuté výsledky:

Projekt prispel k poznaniu geografických faktorov, ktoré ovplyvňujú potenciál obnoviteľných zdrojov energie (solárna, veterná, geotermálna energia a energia biomasy). Aktivity GgÚ SAV sa sústreďovali na zhodnotenie geografických aspektov potenciálu slnečného žiarenia pre fotovoltaiiku, a to najmä v nadregionálnom kontexte. Šúri, M. - Huld, T. - Cebecauer, T. - Dunlop, E. D. (2008).

Vytvorené boli priestorové databázy slnečnej radiácie (http://www.fhpu.unipo.sk/kagerr/pracovnici/hofierka/projekty/vega_results.html) pre územie Slovenska v rozlíšení 100m. Ďalšia oblasť rozvoja témy obnoviteľných zdrojov sa dotkla environmentálnych aspektov ich využívania, ich pozitívnych i negatívnych vplyvov na krajinu. Každý druh obnoviteľnej energie kladie svoje špecifické nároky na umiestnenie a taktiež má rôzne pôsobenie na okolitú krajinu. Silným faktorom určujúcim stupeň vplyvov je rozsah uvažovanej inštalácie zariadení OZE. Vzhľadom na ochranu a udržateľný rozvoj prírodnej i kultúrnej krajiny je nevyhnutné podporiť rozvoj využívania OZE a zároveň akceptovať environmentálne limity lokalizácie, rozsahu a prevádzkovania zariadení OZE.

CEBECAUER, T. - HOFIERKA, J. (2008): The consequences of land cover changes on soil erosion distribution in Slovakia. *Geomorphology* 98, pp. 187-198. (ADC)

ŠÚRI, M. - HULD, T. - CEBECAUER, T. - DUNLOP, E. D. (2008): Geographic Aspects of Photovoltaics in Europe: Contribution of the PVGIS Website. *IEEE Journal of Selected Topics in Applied Earth Observations and Remote Sensing* 1, pp. 34-41. (ADE)

2.) Regióny a ich zmeny z hľadiska kvality a udržateľnosti života (*Regions and their changes from the perspective of quality and sustainability of life*)

| | |
|---|-----------------------|
| Zodpovedný riešiteľ: | Vladimír Ira |
| Trvanie projektu: | 1.1.2006 / 31.12.2008 |
| Evidenčné číslo projektu: | 2/6042/27 |
| Organizácia je koordinátorom projektu: | áno |
| Koordinátor: | Geografický ústav SAV |
| Počet spoluriešiteľských inštitúcií: | 0 |
| Finančné zabezpečenie: | VEGA – 264 000 Sk |

Dosiahnuté výsledky:

V slovenskej odbornej literatúre sa prvýkrát zhodnotil vývoj a súčasná podoba podstatných znakov a charakteru sociálnej štruktúry a stratifikácie slovenskej spoločnosti aj na regionálnej úrovni. V

profile súčasnej slovenskej spoločnosti sa odráža rýchlosť a zložitosť transformačného procesu, prejavuje sa silné zastúpenie nižších vrstiev a slabšie zastúpenie vyšších stredných a vyšších vrstiev, čo indikuje určité zaostávanie slovenskej spoločnosti v porovnaní s vyspelými krajinami. Poznatky z regiónov umožnili určiť základný charakter a štruktúru regionálnych sociét, odkryť niektoré ich špecifické znaky a negatívne prvky a zároveň dokumentovať ich značne diferencovanú úroveň v jednotlivých oblastiach Slovenska.

PODOLÁK, Peter - MICHÁLEK, Anton. Profile of the Present Slovak Society and its Regional Differences. In Social Indicators Research. ISSN 0303-8300, 2008, vol. 87, no. 1, p. 157-167. (0.610 - IF2007). Typ: ADCA

3.) Typy a vývojové modely dolinových a korytovo - nivných geosystémov (*Types and evolution models of valley and channel - floodplain geosystems*)

Zodpovedný riešiteľ: Milan Lehotský
Trvanie projektu: 1.1.2006 / 31.12.2008
Evidenčné číslo projektu: 2/6040/27
Organizácia je áno
koordinátorom projektu:
Koordinátor: Geografický ústav SAV
Počet spoluriešiteľských inštitúcií: 0
Finančné zabezpečenie: VEGA – 129 000 Sk

Dosiahnuté výsledky:

Spracoval sa súčasný geomorfologický a sedimentologický vývoj medzihrádzového úseku Dunaja v oblúku pod Prístavným mostom ako hlavného priestoru zabezpečujúceho odvádzanie povodňových vôd z bratislavského mestského regulovaného úseku nachádzajúceho sa nad ním. Výskum sedimentov v medzihrádzovom priestore, ktoré sa počas povodňových udalostí v rokoch 2004 a 2007 akumulovali, dokázal, že v blízkosti koryta došlo v období posledných 50 rokov k zrnitostnej zmene sedimentov. Namiesto štrkovej akumulácie povodňových sedimentov v súčasnosti dochádza za prietokov nad 7 000 m³ k akumulácii piesčitej frakcie o hrúbke od 30 do 50 cm, čo znižuje kapacitu medzihrádzového priestoru pre odvádzanie povodňových vôd z bratislavského mestského úseku nachádzajúceho sa nad ním. Iný aktívny morfológický fenomén predstavuje správanie sa pravého brehu Dunaja. Výskum dokázal za obdobie od roku 1947 po súčasnosť jeho ústup o 50 až 150 m. Z uvedených aspektov sa skúmaný úsek z hľadiska manažovania rieky Dunaja stáva jedným z najkonfliktnejších.

SZMANDA, Jacek – LEHOTSKÝ, Milan – NOVOTNÝ, Ján. Zapis sedimentologiczny powodzi z 2002 i 2007 r. w aluwiach pozakorzytowych Dunaju w Bratyslawie. Landform Analysis, 2008, vol. 8, p. 83-87.

LEHOTSKÝ, Milan – NOVOTNÝ, Ján – GREŠKOVÁ, Anna. Complexity and landscape. Geografický časopis, 2008, roč. 60, č. 2, s. 95 – 112.

4.) Štruktúra vidieckej krajiny: analýza vývoja, zmien a priestorovej organizácie aplikáciou databáz CORINE land cover a geografických informačných systémov (*Structure of the rural landscape: analysis of the development, changes and spatial organization by application of the CORINE land cover databases and the geographical information systems*)

Zodpovedný riešiteľ: Ján Oľahel
Trvanie projektu: 1.1.2007 / 31.12.2009
Evidenčné číslo projektu: 2/7021/27
Organizácia je áno
koordinátorom projektu:

Koordinátor: Geografický ústav SAV
Počet spoluriešiteľských inštitúcií: 0
Finančné zabezpečenie: VEGA – 192 000 Sk

Dosiahnuté výsledky:

Zmeny krajinnej pokrývky Slovenska v období 1970 – 2000

Zmeny využitia krajiny a krajinnej pokrývky Slovenska boli analyzované za obdobie rokov 1970-1990-2000 aplikáciou vizuálnej a počítačom podporovanej vizuálnej interpretácie satelitných snímok a metódy CORINE Land Cover (CLC). V období 1970-1990 sa na Slovensku zmenilo 315 600 ha krajinnej pokrývky. K tejto rozlohe prispeli najviac zmeny heterogénnych poľnohospodárskych areálov v prospech ornej pôdy – 37 150 ha a lúk – 41 710 ha, ako aj lúk v prospech ornej pôdy – 15 730 ha a heterogénnych poľnohospodárskych areálov – 43 190 ha. V tomto období boli výrazné aj úbytky lesov v prospech lesokrovín – 87 150 ha. V desaťročí 1990-2000 sa celkovo zmenilo 207 006 ha krajinnej pokrývky. Z týchto zmien dominovali zmeny lesov na prechodné lesokroviny – 58 032 ha a opačne, ich zmeny v prospech lesov – 52 974 ha. V poľnohospodárskej krajine dominovalo zväčšenie triedy mozaiky polí, lúk a trvalých kultúr, najmä na úkor ornej pôdy o 16 564 ha. V prvom období zmeny súviseli aj s dotačnou poľnohospodárskou politikou štátu, ktorá sa v druhom období výrazne znížila. Dáta o krajinnej pokrývke Slovenska a jej zmenách, identifikované metódou CLC, sa vyznačujú výhodou nadnárodnej kompatibility a možnosťou porovnávania zmien krajiny takmer v celoeurópskom kontexte.

FERANEC, Ján - OŤAHEL, Ján. Land Cover Changes in Slovakia in the Period 1970-200. In Geografický časopis: - časopis Geografického ústavu Slovenskej akadémie vied. ISSN 0016-7193, 2008, roč. 60. č. 2, s. 113-128.

5.) Identifikovanie a mapovanie povodňového rizika (*Identification and mapping of flood risk*)

Zodpovedný riešiteľ: Ľubomír Solín
Trvanie projektu: 1.1.2006 / 31.12.2008
Evidenčné číslo projektu: 2/6038/27
Organizácia je koordinátorom projektu: áno
Koordinátor: Geografický ústav SAV
Počet spoluriešiteľských inštitúcií: 0
Finančné zabezpečenie: VEGA – 35 000 Sk

Dosiahnuté výsledky:

Pre účely holistického prístupu k preventívnej protipovodňovej ochrane sa identifikovala regionálna variabilita úrovne povodňovej hrozby v malých povodiach podmienená ich fyzickogeografickými atribútmi. Ako optimálne sa ukázalo rozčlenenie základného súboru malých povodí do troch regionálnych typov povodňovej hrozby. Analýza povodňových situácií, ktoré sa na Slovensku vyskytli v období 1996-2006 ukázala, že v období 1996-2006 bolo povodňou postihnutých 1 367 obcí a miest, čo je 47% z celkového počtu obcí a miest Slovenska, pričom až 67% povodňových situácií sa vyskytlo v obciach lokalizovaných v malých povodiach. Zmeny krajinnej pokrývky v malých povodiach v desaťročí 1990-2000 neboli výrazne a ich vplyv na výskyt povodňových situácií bol nepatrný.

SOLÍN, Ľubomír. (2008). Analýza výskytu povodňových situácií na Slovensku v období rokov 1996-2006. Journal of Hydrology and Hydromechanic, 56, 95-115

SOLÍN, Ľubomír. (2008). Povodňová hrozba v malých povodiach SR. In Kolektív autorov: Riziká po-vodní a záplav. Zborník prednášok z odborného seminára s medzinárodnou účasťou. Bratislava, Slovenská asociácia rizikového manažmentu, 48-59.

6.) Ekonomická výkonnosť a konkurencieschopnosť lokalít a regiónov (*Economic performance and competitiveness of localities and regions*)

| | |
|---|-----------------------|
| Zodpovedný riešiteľ: | Vladimír Székely |
| Trvanie projektu: | 1.1.2006 / 31.12.2008 |
| Evidenčné číslo projektu: | 2/6038/27 |
| Organizácia je koordinátorom projektu: | áno |
| Koordinátor: | Geografický ústav SAV |
| Počet spoluriešiteľských inštitúcií: | 0 |
| Finančné zabezpečenie: | VEGA – 82 000 Sk |

Dosiahnuté výsledky:

V súčasnom období sa nekriticky prijíma koncepcia klastrov ako významná cesta k dosiahnutiu konkurencieschopnosti priemyselných odvetví a priestorových jednotiek. Jedným z teoretických cieľov projektu bolo predstaviť koncept (regionálnych priemyselných) klastrov. Zistilo sa jeho nejednoznačné a konfrontačné prijímanie zo strany vedeckých a politických autorít, mimoriadne voľné a flexibilné definovanie a vymedzovanie klastrov. V centre pozornosti stoja problémy identifikácie klastrov a výberu vhodných metodických postupov pre ich odvetvové a priestorové vymedzenie. Bolo poukázané na nebezpečenstvá z prehnanej glorifikácie významu konceptu klastrov pre priemyselný a regionálny rozvoj bez zohľadnenia lokálnych a regionálnych špecifik. Jedným z výsledkov bolo aj konštatovanie, ktoré platí aj pre Slovensko: ekonomický rozvoj budovaný na báze klastrov (ktorý vychádza z lokálnej a regionálnej špecializácie) predstavuje východisko veľmi rizikovej regionálnej rozvojovej stratégie v dôsledku empiricky pozorovaného a teoreticky zdôvodneného striedania sa ekonomickej prosperity s ekonomickým poklesom. SZÉKELY, Vladimír. (2008). Regionálne priemyselné klastre a problémy (nielen) s ich identifikáciou. Ekonomický časopis, roč.56, č.3, s.223-238.

7.) Regionálne geomorfologické členenie Slovenska 1:50 000 (*Regional geomorfologic division of Slovakia 1:50 000*)

| | |
|---|-----------------------|
| Zodpovedný riešiteľ: | Ján Urbánek |
| Trvanie projektu: | 1.1.2006 / 1.12.2008 |
| Evidenčné číslo projektu: | |
| Organizácia je koordinátorom projektu: | áno |
| Koordinátor: | Geografický ústav SAV |
| Počet spoluriešiteľských inštitúcií: | 0 |
| Finančné zabezpečenie: | VEGA – 70 000 Sk |

Dosiahnuté výsledky:

Regionálne geomorfologické členenie Slovenska bolo zakreslené v analógových mapách mierky 1:50 000 (150 mapových listov) a zároveň bola vytvorená aj digitálna vrstva v prostredí GIS. V mapách mierky 1:50 000 je zobrazený konkrétny priebeh siete hraníc geomorfologických celkov, t.j. ich lokalizácia, morfológia, vzťah k typom reliéfu ku geologickým, tektonickým rozhraniam a pod. Mapa geomorfologického členenia v mierke 1:50 000 je dôležitým východiskom pre podrobný geomorfologický výskum reliéfu Slovenska. Regionálne geomorfologické členenie Slovenska v mierke 1:50 000 môže byť použité ako jedna z vrstiev Základnej bázy štátneho geografického informačného systému.

Programy: APVV

8.) Súťaž študentských esejí Udržateľný spôsob života (*Sudents Essays Competition Sustainable Way of Living*)

Zodpovedný riešiteľ: Mikuláš Huba
Trvanie projektu: 1.1.2008 / 31.12.2010
Evidenčné číslo projektu: LPP-0128-07
Organizácia je koordinátorom projektu: áno
Koordinátor: Geografický ústav SAV
Počet spoluriešiteľských inštitúcií: 0
Finančné zabezpečenie: APVV – 164 000 Sk

Dosiahnuté výsledky:

Projekt sa realizoval v súlade so stanovenými cieľmi zvýšiť povedomie o problematike ochrany životného prostredia, kvality života a trvalo udržateľného rozvoja, podnietiť kritické uvažovanie študentov (ako aj ich pedagógov) o vyššie uvedených témach, spropagovať danú problematiku na univerzitách, vysokých školách, ako aj v rámci širšej verejnosti.

Cieľovými skupinami boli poslucháči 1. a 2. stupňa štúdia na univerzitách a vysokých školách, pedagógovia, sprostredkovane aj široká verejnosť. Medzinárodná porota ocenila víťazné práce v 5 kategóriách. Súčasťou projektu bola tlačová beseda a slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže. Jedným z výstupov projektu je aj zborník prác 9 finalistov súťaže na CD nosiči.

9.) Súčasný stav a perspektíva vývoja sídelnej štruktúry Slovenska (*Current state and perspective of the settlement structure development of Slovakia*)

Zodpovedný riešiteľ: Vladimír Ira
Trvanie projektu: 1.2.2008 / 31.12.2010
Evidenčné číslo projektu: APVV-0772-07
Organizácia je koordinátorom projektu: nie
Koordinátor: Sociologický ústav SAV
Počet spoluriešiteľských inštitúcií: 0
Finančné zabezpečenie: APVV – 283 000 Sk

Dosiahnuté výsledky: Projekt venoval pozornosť otázkam kvality sídelnej štruktúry Slovenska. Zosumarizovali sa základné teoretické prístupy k otázkam vývoja sídelnej siete. Zvláštna pozornosť sa venovala novým sídelnotvorným faktorom nastupujúcim s doznievaním industrializačnej éry. Uskutočnil sa zber dát a prvé analýzy kvality sídelnej štruktúry z multidisciplinárneho a multidimenzionálneho pohľadu. Čiastočne boli analyzované dimenzie: sociálna (socio-demografické, socio-stratifikačné, socio-ekonomické, socio-kultúrne a socio-politické aspekty), hospodárska, infraštruktúrna, urbanistická a environmentálna.

Programy: Iné projekty

10.) CORINE land cover 2006 (*CORINE land cover 2006*)

| | |
|---|--|
| Zodpovedný riešiteľ: | Ján Feranec |
| Trvanie projektu: | 30.3.2007 / 24.11.2008 |
| Evidenčné číslo projektu: | |
| Organizácia je koordinátorom projektu: | nie |
| Koordinátor: | Slovenská agentúra životného prostredia |
| Počet spoluriešiteľských inštitúcií: | 0 |
| Finančné zabezpečenie: | Slovenská agentúra životného prostredia – 251 891 Sk |

Dosiahnuté výsledky:

Projekt CORINE land cover 2006 (CLC2006) je celoeurópsky projekt, koordinovaný Európskou environmentálnou agentúrou (EEA).

Geografický ústav SAV participoval na jeho riešení ako subkontraktor Slovenskej agentúry životného prostredia v Banskej Bystrici. Cieľom projektu bolo aktualizovať dátovú vrstvu o krajinnej pokrývke Slovenska z roku 2000 na stav v roku 2006, ako aj identifikácia jej zmien v období 2000-2006 (v mierke 1:100 000 s identifikáciou minimálnej rozlohy zmeny krajinnej pokrývky 5 ha). V roku 2008 bola dokončená interpretácia satelitných snímok územia Slovenska podľa jednotlivých mapových listov (spolu 55) v mierke 1:100 000. Štatistické spracovanie získaných dát zabezpečuje Slovenská agentúra životného prostredia.

11.) Kultúrno-historická sociálna topografia mikroregiónu Zdroje Bielych Karpát

| | |
|---|----------------------------|
| Zodpovedný riešiteľ: | Peter Podolák |
| Trvanie projektu: | 30.9.2007 / 30.9.2008 |
| Evidenčné číslo projektu: | |
| Organizácia je koordinátorom projektu: | nie |
| Koordinátor: | REC Slovensko |
| Počet spoluriešiteľských inštitúcií: | 1 - Slovensko: 1 |
| Finančné zabezpečenie: | REC Slovensko – 540 000 Sk |

Dosiahnuté výsledky:

Cieľom projektu bola realizácia časti projektu Interreg IIIB CADSES "Karpatský projekt" (Protection and sustainable development of the Carpathians in a transnational framework), číslo projektu 5D094 pre REC Slovensko.

Kultúrno-historická a sociálna topografia (KHST) sleduje ochranu a zachovanie historických a kultúrnych hodnôt a javov v harmónii so štruktúrami životného prostredia. Vychádza zo základnej tézy, že zachovanie rozmanitosti života na Zemi je z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja nemožné bez ochrany a zachovania jeho kultúrnej a spoločenskej rozmanitosti a kultúrnej identity. Výstupom bola monografia, ktorá obsahuje v prvej časti vypracovanú metodológiu na hodnotenie KHST. Na základe tejto všeobecnej metodológie je spracovaná kultúrno-historická a spoločenská topografia konkrétneho územia - časti bielokarpatského regiónu, 14 obcí – Bohunice, Bolešov, Borčice, Červený Kameň, Dulov, Ilava, Kameničany, Krivoklát, Mikušovce, Pruské, Sedmerovec, Slavnica, Tuchyňa a Vršatské Podhradie, ktoré spolu vytvárajú región Zdroje Bielych Karpát.

Podstatná časť monografie je venovaná topografii a analýze územia z prírodného, sociálneho, ekonomického a kultúrno-historického aspektu. V záverečnej časti obsahuje hodnotenie celkových

rozvojových predpokladov územia, stratégiu rozvoja územia z hľadiska kritérií a limitov trvalo udržateľného rozvoja a formulovanie odporúčaní a návrhov pre ďalší rozvoj územia. Rozvoj mikroregiónu by sa mal zmeniť z extenzívneho a prevažne kvantitatívneho, na cielený, adresný, primeraný, kvalitatívny, harmonický a udržateľný. Ochrana prírody, krajiny, pamiatok, historických štruktúr krajiny i krajinného rázu (*genia loci*) ako aj zúročenie KHST, by sa mali považovať za stimul, a nie za limitujúci faktor, obmedzujúci prosperitu mikroregiónu.

HANUŠIN, Ján - HUBA, Mikuláš - IRA, Vladimír - PODOBA, Juraj - PODOLÁK, Peter - SPIŠIAK, Peter. Kultúrno-historická a sociálna topografia mikroregiónu Zdroje Bielych Karpát : prípadová štúdia. fotogr. Dušan Šebo. Bratislava : REC Slovensko, 2008. 110 s.